

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Triplex Statvs; Ecclesiasticvs, Religiosus, & Sæcularis

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1663**

Caput 11. Circa res, vel contractus, ex qibus gabella est soluenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80707](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80707)

illas, ut pretio accepto populum ab illo alio onere nomi tributi liberaret. Vel quando populi parati non sunt, ut contribuunt necessarium pro aliqua virginti necessitate, cui pretio illo Rex potest providere. Ita Cordaba, & alij, quos refert, ac sequitur Sanchez, *ubi sup. num. 6. Mol. citatus.*

121 Idem aliter, sed cum Molina admonuerim; quod ad fieri possit, hac esse vitanda. Quia non sine periculo maiorum postea onerum imponendorum fiunt.

DVBIVM XXX.

Quando is, cui Rex vendidit, vel locavit in Tributi exigendi postea illud alteri vendidisset, vel locasset iste venditor vel locator debetne secundo emptori, vel conductori Tributum solvere, quod alioquin solvere debuisset, si ius ad Tributum id non accepisset à Rege?

122 Non debet solvere. Quia ipse non vendidit, vel locavit nisi ius, quod habebat: non autem habebat ius exigendi à semetipso, cum nemo adversus semetipsum ius non habeat. Sic Bart. Bald. Boët. apud Sanchez. l. 2. *confil. c. 4. dub. 19. n. 1.* Ipseque probabile esse proficitur.

123 Debet solvere. Debet equidem solvere gabellam, nisi aliud in contractu venditionis, vel locationis explicet. Quia hic vendit, aut locat ius illud, quod Rex habebat, & quod Rex prius in eum transferat: Rex autem habebat ius accipiendi etiam ab ipso gabellam. Ergo id totum secundo emptori, vel locatori dat, nam licet hoc ius confusum fuit in primo, postea tamen potest separari, & remanere in secundo: Sicut etiam ille primus dat ius, quod ipse habebat, ad gabellam exigendam ab ipso secundo, licet hoc etiam ius in illo secundo emptore, vel conductore confundatur. Ita Parladorus, & Berachinus, quos refert, & sequitur Sanchez *ubi sup. n. 2.*

124 Longè probabiliorem hanc sententiam esse crediderim. Nam si conduxisti fructus & redditus alicuius ducis, vel Marchionis, cui tu etiam solis annuum censum trium millium aureorum, & postea eiusdem Principis fructus, & redditus alteri locas: non videtur dubium, quod in iis cōcludatur annuus ille census, quem Principi illi solvis, & qui est bona pars illorum reddituum. Ratio est, quia tu censuris locare totum illud ius, quod Princeps habebat, in quo continebatur etiam ius ad censum à se solvendum. Similiter ergo in casu nostro transferre censuris totum ius ad gabellam à te solvendam. Unde contraria sententia contraria fundamentum. Abnego enim, locari à te solum ius, quod tu habebas, sed locas totum ius, quod habebat Rex, & eodem modo, quo habebat.

DVBIVM XXXI.

Exemptio à Tributo solvendo concessa à Rege alicui, servandane est à successore, quando concessa est in perpetuum?

125 Servanda est equidem. Quia plerumque huiusmodi exemptio continetur absque remunerationem, quae plane concessio iam transit in pactum. Sic Lugo Card. *com. 2. de inst. d. 36. n. 98.*

Non est servanda. Quia Rex nequit in successoris praedictum concedere regalia, & eius iura imminuere: qualia videntur esse tributa regi debita: Ita Bald. Greg. Lopez, quos affert, & sequitur Sanchez. l. 2. *Confil. cap. 4. dub. 61.*

Ego autem ex Cardinalis Sapientissimi ei haerens mente distinguo. Si concessa fuit mera voluntate, & sine causa sufficienti, revocari à successore poterit, vel moderanda erit iuxta causae meritum, ne eius iura (haud iniuste) laedantur. Si vero concessa fuit ex causa, quae ob remunerationem, concessionem huiusmodi exigat, servanda erit. Quia (vti Lugo ait) iam transit in pactum, & multo magis si ex contractu oneroso fuit concessa. Enim vero potissima radix exemptionis à gabellis pertinet ad personas Ecclesiasticas. De qua exemptione *Vol. 10. lib. 59. par. 2.* loquutus, plura in praesenti *Cap. ult. adiciam.*

CAPV'T XI.

Circa res, vel contractus, ex quibus Gabella est solvenda.

DVBIVM XXII.

Debetur ne ex permutatione gabella quando quis debebat pecuniam tibi, & postea pro debito muticam (v. grat.) soluit?

128 X quibus contractibus vel rebus gabella debeatur, haud potest regula generalis adici, cum res penes eos de quibus loquitur, habet, vel illae gabellae possunt imponi. Postumus tamen doctrina generalis fieri tradendo regulas generales ad cognoscendum, quando, & quibus in casibus gabella debeatur.

tur, cum illa posita est vendentibus, vel ementibus. Et in primis, quia materia tributii odiosa est, debet emptio, & venditio strictè accipi cum alijs multis docet Sanchez libro secund. Confil. cap. quart. dub. 17. numero tertio. Unde nisi in lege tributii fiat permutationis mentio non debetur ex illa tributum, sed ex sola venditione, provt permutatione condistinguitur. Quando tamen gabella ex permutatione etiam, & ex venditione debetur, provt *Alcauala* debetur in Hispania, quam solus venditor solvere tenetur, in permutatione tamen uterque permutans solvere debet, quia uterque se habet vt venditor. Si tamen alter det librum, & pecuniam pro veste, debet solvere ex libro, quem permutat, non ex pecunia, quia illa non venditur, sed solum est pretium, ad emendam partialiter vestem, vt alios citans, annotat Turrian. hic. d. 4. §. dub. 8. numero tertio. & quinto. Si autem vna res, quæ permutatur, sit exempta à gabella, & alia pro qua permutatur, exempta non sit ille solus qui dat rem exemptam, debet gabellam venditori impositam, quia ille solus vendit rem exemptam. Idem Turrian. numer. 16. Quæstio itaque vtrum ex permutatione debeatur gabella, quando quis debebat aliquid tibi, & postea pro debito triticum soluit?

128 *Debetur gabella:* Debetur quidem. Quia si debebatur pecunia, illa solutio ex tritico iam est venditio tritici, ex qua gabella debetur. Sic nonnulli, quos refert Sanchez libro 1. confil. capite 4. dub. 2. §.

129 *Non debetur.* Non debetur. Quia triticum illud non venditur, sed traditur pro pecunia illa, quæ debebatur: ac perinde se habet, ac si esset bos, vel vestis, quæ debebatur: unde non est venditio, sed mera debiti solutio. Ita alij ab ipso Sancio citati, quos ipse sequitur.

130 *Cum alijs distinguo.* Alij vero aptius distinguunt. Si liberè, & sine necessitate fieri debet gabellam. Quia cum frumentum traditur pro pecunia debita, iam videtur esse venditio. Si verd id sit præter voluntatem ex necessitate, eo quod debitor non habebat aliud quo solveret, nisi triticum, gabella non debetur. Quia ex intentione solventis illa non est permutatio, nec venditio, sed mera debiti solutio, & res illa datur solum, quatenus æquivaleret pecunie debite. Mol. tom. 2. d. 366.

Idem assertio probabilis. Quia in hac materia, vt Dub. 33. præmissi, venditio strictè accipienda. Hoc probabile.

DVBIVM XXXIV.

Debetur ne gabella ex transactione, quæ fit ad litem terminandam?

Debet profecto. Quia illa est venditio, sic aliqui Doctores citati à Sancio l. 2. *Debetur.* Confil. c. 4. dub. 2. §.

Non debetur. Quia licet transactio sit propriè contractus, non debetur ex ea gabella, quæ debet solui ex sola venditione, vel permutatione, quia est diuersus contractus. Ita cum Lafarte Molina tom. 2. d. 336. Padilla, & Parladorus, quos refert, ac sequitur Sanchez ubi supra.

Scio, alios aliter respondere. Tiraq. enim de contr. gentilitio §. 1. gloss. 14. num. 6. i. distin. Auctoritas, qui dicens, debetur, quando fundus v. grat. litigiosus applicatur ei, qui eum non possidebat, dato aliquo pretio alteri in compensationem: secus vero quando remanet apud possessorem, dato aliquo pretio ei, qui non possidebat. Valquez autem hic, §. secund. dub. septim. numero 33. & Turrian. d. 4. §. dub. 7. aliter distinguunt. Nam vel res, de qua erat lis, diuiditur, & per translationem pars datur vni, & pars alteri, & tunc non debetur gabella, quia nihil venditur, sed quasi per sententiam prolatam à litigantibus communi consensu litigiosa res diuiditur iis, qui ius pretendebant. Vel res manet tota apud vnum, & alteri datur pecunia in compensationem, & tunc gabella debetur, quia est venditio in ris, vel rei pro pecunia. Ego autem licet hæc sint satis probabilia, vtiorem putarem esse Thomæ Sancier sententiam, scilicet non debetur tunc gabellam, quæ ex venditione, vel permutatione debetur. Quia licet transactio in vtroque casu sit verus contractus, non tamen est propriè, & strictè venditio, aut permutatio, sed alius contractus innominatus, & ideo gabella, quæ ex sola venditione, aut permutatione stricta debet solui, ex illo non debetur.

DVBIVM XXXIII.

Debetur ne gabella ex emphyteusi, seu locatione ad longum tempus?

131 *Debetur quidem.* Debetur quidem. Quia ille contractus, æquualet venditioni, & hac prohibita, contractus ille prohibitus censetur. Sic aliqui Doctores citati à Sancio l. 2. Confil. c. 4. dub. 10.

132 *Non debetur.* Non debetur. Quia licet contractus sit similis venditioni, non est tamen propriè, & strictè venditio. Itaque Sanchez alijs citatis ubi supra.

DVBIVM XXXV.

Debetur ne gabellam, si donec omnia sua dona Antonio eo pacto, vt obligetur ad eius debita soluenda, & eam alendum?

Debet profecto. Quia illa est vera venditio, & permutatio, ex qua gabella debetur. Sic aliqui Doctores, quos refert Sanchez l. 2. Confil. capite 4. dub. 14.

Non debet gabellam. Quia non est vera venditio, Non debet.

venditio, aut permutatio, sed alius contractus innominatus, ex quo gabella non debetur. Ita ipse Sanchez *ubi sup.*

138
Placitum
Auctoris.

Profecto Thomae Sanci sententia difficultate non caret. Nam videtur vera esse venditio. Nisi dicat, reduci fortè ad contractum ludi fortuitum, quatenus contrahentes se exponunt fortuito periculo vitae breuioris, vel longioris ad alimenta, & grauiori, vel minori oneri debitorum soluendorum. Quod si facultates, quae donantur, excedant notabiliter onus illud, magis erit donatio sub onere, quam emptio, aut venditio. Ex donatione autem sub modo gabella non debetur, vt docet Molina *romo secundo d. 397. §. Ex his contra-ctibus.*

DV BIVM XXXVI.

Quando consanguineum retrahere potest ex Lege 70. Tauri rem aliquam alicui venditam eodem pretio: si tempore intermedio prior emptor alteri extraneo vendidit, & hic alteri, à quo postea consanguineum intra debitum tempus retrahit, debetur gabella ex illis intermediis venditionibus?

139
Nonnulli
suppono.

Quando consanguineus retrahit rem aliquam venditam alicui eodem pretio, quo vendita fuit, prout conceditur iure Hispano *Lege 70. Tauri*. Si gabella soluenda sit à solo venditore, hanc debet solus ille, qui primo vendidit, & pro illa prima vice, non illum primum emptorem, quando postea dat rem emptam consanguineo. Quia illa secunda non est noua venditio diuersa à prima, sed subrogatur consanguineus loco primi emptoris viens iure suo. Ad hoc autem requirunt, quod consanguineus intra tempus sibi concessum rem ad se retrahat, & vt eodem pretio, eisdem conditionibus, & necessitate retractus, volente consanguineo, vt iure suo, id fiat. Alioquin censetur noua venditio, & noua gabella debebitur. Anton. Gom. Matienzo, & alij, quos affert, & sequitur Sanchez *libro secundo consil. cap. 4. dub. 18. Valq. §. 3. dub. 3. num. 8. & 9. Turrian. hic d. 4. §. dub. 3. Molina romo secundo d. 371. Quæstionem vero, an gabella debeatur, si tempore intermedio prior emptor alteri extraneo vendidit, & hic alteri, à quo postea consanguineus intra debitum tempus rem retrahit.*

140
Gabella de-
betur.

Debetur equidem. Quia omnes illae venditiones intermediae fuerunt liberae, & non iure contractus. Sic Lazarte, quem sequitur Turrian. *ubi sup. n. 16.*

141
Non debe-
tur gabella.

Non debetur. Quia omnes illae fuerunt venditiones sub conditione, si consanguineus non retraheret intra debitum tempus, & adueniente retractu omnes annullantur, perinde ac si non praecessissent. Ita Molina *citatum.*

142

Hoc verius esse existimo adiciens, quando

gabellam debetur ab emptore, vel etiam si à solo venditore deberetur, emptor tamen alij, qui sibi onus soluendi gabellam pro venditore, consanguineum retrahentem non debere nouam gabellam propter rationem traditam, debere tamen reddere primo emptori gabellam, quam soluerat, sicut debet ei solvere omnes expensas in emptione factas, vt eum indemnem seruet, quemadmodum praefati doctores affirmant.

DV BIVM XXXVII.

Quando res dotales dantur marito aestimatae, ex eis debetur ne gabella?

Certum est non deberi, si fundus verbi grat. non aestimatus detur in dotem. Quia ibi nulla venditio inest. Requiro autem, si numerum debeatur, quando res dotales aestimatae marito traduntur?

Debetur gabella. Quia aestimatio illa emptorem efficere videtur. Sic nonnulli doctores.

Non debetur, siue ab initio conuentum sit de aestimandis rebus, siue non conuenit. Non debetur. Quia lex generaliter concedit ex rebus dotalibus gabellam non solum. Ita Sanchez *lib. 2. consil. c. 4. dub. 33.*

Verum Petr. Sanchez de iure Hispano loquitur. Seclauso tamen illo privilegio, &posito quod ex venditione qualibet gabella debeatur potest adhuc dubitari. Et quidem si non sit promissa dos prius in pecunia, sed detur fundus in dote, & aestimetur, crediderim, gabellam non deberi. Quia ibi nulla interuenit venditio, cum non detur fundus pro aliqua pecunia, vel pro alia re promissa, aut debita. Quando vero dos promissa fuit ex pecunia, & postea dantur alia bona aestimata loco illius pecuniae, seclauso alio periculo: assero gabellam deberi. Quia illa videtur esse venditio, qua marito, pro pecunia dotali debita, bona illa venundantur. Quod intelligo, quando aestimatio ad hoc fit, vt maritus acquirat dominium plenum illorum bonorum, & solum debeat, dissoluto matrimonio, valorem reddere: secus autem, quando aestimatio solum fit, vt constet, dotem solutam marito esse eius valoris, cuius promissa fuerat. Quam aestimationis diuersitatem explicat Molina *romo secundo d. 426.*

DV BIVM

DVBIVM XXXVIII.

Quando coheredes dividunt inter se hereditatem. & quia fundus indivisibilis est, alter alteri dat pecuniam, debeturne gabella?

147
Non debetur

Non debetur. Quia l. 35. tit. 18. l. 9. noue recipitur, gabellam soluendam non esse ex bonis defuncti, que diuiduntur inter heredes, etiam si pecunia, vel aliud inter personas illas intercedat, ut fiant æquales. Sic Sanch. l. 2. conf. c. 4. dub. 34. & alij.

148
Debetur plane.

Debetur quidem. Quia attentio iure communi, si gabella ex omni conditione debetur, & illa non accipitur, gabella soluenda est, & a fortiori quando fundus extraneo venditur, ut pretium diuideretur inter heredes. Quo casu etiam stante illa lege Hispana, qua nititur P. Sanch. credo deberi. Nam illa solum dicit, ne soluatur gabella ex bonis defuncti, que diuiduntur inter heredes, ut æquales redantur in hoc autem casu pecunia non interuenit solum inter ipsos heredes, sed inter emptorem extraneum, & heredes, qui fundum ei vendunt. Ita Card. Lugo to. 2. de iust. d. 36. n. 159.

149
Et heres, non nihil adiciens.

Et heres adiciens, multo magis gabellam soluendam esse, si diuisione iam facta, & perfecta, alter alteri coheredi portionem suam vendat, vel permittat cum portione illius, quando ex permutatione etiam gabella soluitur. Debet etiam, quando vnus ex heredibus ante diuisionem factam, suam portionem alteri extraneo venderet. Si vero hic emptor postea in diuisione pecuniam det aliis coheredibus ad faciendam diuisionem æqualem, gabellam de iure Hispano non debetur. Quia emptor ille loco heredis succedit, qui ex diuisione illa gabellam soluere non debebat. Quia est heres utilis, ut cum Parladore annotat Sanch. dub. 35.

DVBIVM XXXIX.

An in permutatione ex iure Hispano saltem debeat gabella ante traditionem, quando ex permutatione debetur?

150
Debetur quidem.

Debetur quidem. Quia ex iure Hispano ex pacto non locatur obligatio civilis, & datur actio ante traditionem. Sic Lazarte apud Mol. to. 2. d. 37. col. 1.

151
Non debetur.

Non debetur. Quia licet illud pactum obligationem inducat, tamen nondum est permutatio, que soli traditione perficitur. Ita Mol. ibi, & Turrian. hic, d. 45. dub. 6. n. 21.

152
Hoc verius.

Hoc verius esse iudico. Nam cum gabella non debeat ex omni contractu obligante, sed ex venditione, vel permutatione, non debetur ex illo solo pacto, ante traditionem. Escob. & N. Theol. Mor. Tom. VII.

DVBIVM XL.

Venditio inducitne obligationem soluendi gabellam ante traditionem?

Inducit profecto. Quia venditio perficitur ante traditionem: Ergo ante traditionem rei venditæ obligationem soluendi gabellam inducit. Sic Mol. tom. 2. d. 37. col. 1.

Non inducit. Quia venditio non perficitur essentialiter, ante traditionem rei venditæ. Ita Valq. hic, §. 2. dub. 6. n. 27.

Ego autem cum Turriano in presenti, d. 45. dub. 5. n. 3. venditionem assero perfici ante rei venditæ traditionem. Vnde si gabella præcise venditioni imponatur, debetur, etiam si postmodum res non tradatur, & consequenter cum P. Mol. concedo, posse gabellarium illam exigere, licet contrahentes postea a contractu recederent, & pertinere ad illum, ad quem loco, ac tempore contractus spectabat, non ad eum, ad quem spectabat in loco, vel tempore traditionis, denique si tempore contractus erat immunitas, non debebatur, licet tempore traditionis, cessasset, & è contra. Ad do tamen, de facto non deberi in Hispania ex sola venditione ante rei traditionem venditæ, repugnante praxi, quia nunquam exigitur gabella ante traditionem: alioquin si venditor rem nondum traditam venderet secundo emptori, deberet duplicem gabellam soluere: quod credibile non est. Porro cum hæc pendeat ex vi interpretante gabellæ legem, consulenda est consuetudo. An vero debeat solui gabella solum in loco, vbi sit contractus, vel vbi res traditur, consulenda sunt peculiare Regni illius leges, quas recitat P. Mol. d. 679.

153
Obligatio nem inducit.

154
Non inducit.

155
Auctoritas sententia.

DVBIVM XLI.

Debeturne gabella ex venditione, ante quam pretium sit solutum, si res tradita sit?

Debetur quidem. Quia sufficit alterutrum ad debendum gabellæ, quod vel res, vel pretium traditum sit, nam eo ipso quod pretium venditor accipit, vel rem suam tradit emptori, sufficienter disposuisse videtur de re sua ut ratione illius gabellam debeat soluere. Sic Turrian. hic, d. 45. dub. 5. n. 19.

Non debetur, donec pretium accipiat. Quia gabella exigitur ex lucro venditionis: ergo antequam lucrum illud sit, non debet cogi, ad pensionem ex illo soluendam. Ita Lugo d. 36. n. 163.

Profecto si æquitas consulenda sit, verius dixerim, venditorem non debere gabellam soluere, donec pretium accipiat. Vnde a fortiori si neque habet spem illud recipiendi.

156
Debetur quidem.

157
Non debetur.

158
Quid dicendum expone.

Ad quia

quia emptor effugit, non debet gabellam solvere, uti Sanch. aduertit l. 2. conf. c. 4. dub. 38. Qui hoc etiam concedit, quando emptor pretio rem vera soluit, pro emptori, vel proximo, cui res vendenda tradita fuerat, & hic, pretio recepto aufugit, quia non videtur equum afflicto addere afflictionem, & exigere ab eo partem pretij, quod abique sua culpa non accepit. Vnde etiam infert Dub. 37. nu. 9. cum alijs, quos citat, quando aliquid pecunia credita venditur, gabellam non deberi, donec pretium soluantur. Assentior omnino.

DVBIVM XLII.

Fit venditio cum pacto de retrovendendo, seu de redimenda re, reddito pretio intra certum tempus ad arbitrium venditoris, & tunc gabella soluitur: Porro debeturne noua gabella, quando venditor reddito pretio rem suam redimit?

159
Recolo
plures mo-
dos, quibus
contractus
dissolui po-
test.

Recolo plures modos, quibus contractus dissolui potest. Primo, si solui poterit ex consensu contrahentium, qui si incontinenti, & sine intervallo, antequam ad alia digrediantur, contractum dissoluant, gabella non debetur neque ex resolutione, neque ex ipso contractu. Quia perinde reputatur, ac si contractus factus non fuisset. Sanch. alijs citatis l. 2. conf. c. 4. dub. 39. n. 7. Secundo ex pacto contrahentium, qui in ipso contractu, vel in continenti verbis directis conueniunt, ut si pretium intra tot dies non solvatur, res putetur non vendita, quod appellatur *pactum legis commissoriae*. Vel ita ut si intra talem terminum alius emptor cum maiori pretio inueniatur, res non sit vendita, quod appellatur *in diem adiectio*. Certè in his casibus gabella non debetur neque in contractu, nec in eius dissolutione, si pactum in venditione, vel in continenti verbis directis appositum fuit. Quia impleta conditione celeriter non facta antea venditio. Sanch. dub. 39. n. 9. plures afferens. Tertio potest dissolui ex eisdem duobus pactis non directè, sed verbis obliquis impositis in contractu, ut si dicatur, si non solueris, vel si alius emptor occurrat, res reuertatur, redeat, pertineat ad me, &c. Quo casu gabella debetur ex venditione. Quia fuit vera venditio. Non tamen ex dissolutione. Quia non est venditio, sed rescissio prioris venditionis ex pacto in ea appposito. Sanch. *ibid.* n. 10. Molina d. 679. §. *Dubium est*. Quarto denique potest dissolui ex pacto in ipsa venditione, vel in continenti appposito de retrovendendo, seu de redimenda re, reddito pretio intra certum tempus ad arbitrium venditoris. Tunc quidem venditione prima debetur gabella ex communi sententia Doctorum, quos affert, ac sequitur Molina d. 374. §. *Dubium est*. Sanch. dub. 39. numero 11. Quia illa prior fuit vera venditio, & transiit absolute dominium in emptorem, & ita de facto soluitur gabella, quando census redimibilis venditur. Iam

quiro, num postea noua gabella debeat in redemptione, quando venditor dato pretio, repetit rem suam.

Non debetur. Quia illa non est noua venditio, sed prioris dissolutio ex pacto in ea incluso. Sic Mol. & Sanch. *ubi sup.* Valq. *hic*, d. 100. 358. dub. 2. n. 5.

Debetur quidem. Quia sicut prima venditio vere venditio fuit, eo quod pretium traditum est, & res accepta: sic redemptio illa est noua venditio, eo quod pretium pro merce redimenda de nouo tradatur. Ita nonnulli doctores.

Primam sententiam longè virorem defendo, repens utique non esse illam nouam venditionem, sed dissolutionem prioris. Si tamen pactum illud de retrovendendo, non fuisset appositum in prima venditione, sed postea ex intervallo apponeretur, iam illa redemptio esset noua venditio, & non sequela prioris, atque ideo ex ea noua gabella deberetur. Vnde si venditio fiat cum pacto de retrovendendo vique ad sex annos, & postea, nondum sex annis elapsis, ad alios sex terminus prorogetur, & anno octauo (v. g.) redimatur: debetur noua gabella. Quia non resoluitur contractus ex vi prioris conditionis, sed est noua venditio omnino distincta. Idem assero, si pactum non fuisset de retrovendendo simpliciter, sed de iure prelationis, & quando emptor rem illam venderet, deberet primus venditor preferri eodem pretio præ omnibus alijs, quia illa non esset propriè resolutio prioris contractus, sed noua venditio distincta.

DVBIVM XLIII.

Cum rescinditur contractus à minori factus, gabellarum debeturne restituere ei gabellam, quam ex venditione soluerat?

Potest rescindi contractus venditionis ex ædilitio edicto ob vitium rei venditæ à Rescindi venditore occultatum. Quo casu gabella potest committi soluta non esse à gabellario restituenda docet 11. alius, Sanch. l. 2. conf. c. 4. dub. 40. n. 1. & Mol. d. 353. pluribus adducto. Quia rescissio illa valida fuit, licet petente emptore rescindi valeat: Ergo gabellarum acquiritur ipsi ad suam gabellam absolutam. Potest etiam rescindi venditio ex remedio l. 2. C. de rescind. vend. propter lationem vitæ dimidium iusti pretij, quo casu gabellarum non debet gabellam prius acceptam reddere. Quia etiam tunc venditio fuit valida. Debet autem damnum gabellæ sustinere, qui iniuste læsit: ita ut si venditor emptorem decepit, debeat illum indemnem seruare: si forte gabellam soluerit, & è contra emptor venditorem, si illum decepit. Molina d. 349. Turrian. *hic*, d. 45. dub. 8. n. 18. Sanch. alios referens *ubi sup.* n. 2. Potest etiam rescindi, eo quod metu vel dolo venditoris vel emptoris facta venditio fuerit, & tunc gabellam solutam restituere debet, qui soluit, vel metum iniustum

iniustum appositum. Quia qui iniustitiam commisit tenetur alterum indemnem servare, & integrum damnum restituere. Sanch. n. 4. Mol. d. 352. concl. 3. & 4. Denique (ut ad questionem accedamus) potest rescindi contractus à minori factus, eo quod in eo se laesum prætendat. dubium itaque est, an tunc gabellarius debeat minori restituere gabellam, quam ab eo ex venditione accepit.

164
Non debet gabellarius restituere.
Non debet restituere, sed licet eam retinere potest. Quia prior venditio valida fuit, licet postea rescindi posset. Quare si minor soluerat totam gabellam, ipse solus eam perderet si alius contrahens partem, vel totam solverat, singuli perderent id quod tradiderant. Hinc enim periculo se expoluit, qui cum minore contraxit. Sic Mol. to. 2. d. 573. §. illud est observandum, alios citans.

165
Restituere debet.
debet restituere minori gabellarius gabellam, quam ab illo ex contracta venditionis accepit. Quia rescissio illa contractus omnia in pristinum statum restituit. Leg. Quod si minor, §. restituitur, ff. de minorib. Ita Sanch. dnb. 40. sine.

166
Primum sententiam defendo.
Primum sententiam teneo. Nam Lege Quod si minor, qua p. r. hom. Sanchez n. 10. solum est sermo de restitutione in ordine ad contrahentem cum minore, à quo debet minor restituere quoad omnia pristinum in statum. Quæ ratio non videtur procedere contra fiscum, cui gabellam solvit verè debitam. Nulla enim læsio præendi potest ex eo, quod vnum debitum solverit: sicut si baillo pretium solvit, ut rem venditam domum ferret, non potest postea restitutione obtemperare, & venditionis rescissione, petere à baillo pretium illi solutum: sicut neque à Notario pretium ei solutum ob venditionis instrumentum. Quia hæc omnia erant vera debita solvenda. Idem ergo dici debet de gabella soluta ex venditione, quæ non minus debita erat fisco, quam pretium instrumenti, Notario, vel Iudici, qui auctoritatem præbuit.

Et si venditio sit, ut ex vi illius postea redimatur, non debet novam gabellam in redemptione. Quia ille non est novus contractus, sed prioris resolutio ex pacto in eo appositæ. Sed verò tale pactum appositum à principio non fuisset, sed postea ex conventionione partium redimatur eodem pretio, non à gabellam debet. Quia illa non est contractus prioris executio, sed novus contractus. Ex Molina citato. Secundo, an ex censu reservatio debeatur gabella (census reservatio est, quando Petrus dat Antonio prædium quoad utile, & directum dominium pro censu annuo duodecim aureorum v. gr.) respondeo gabellam non debet. Quia illa non est propria venditio, imò nec permutatio, sed est reservatio illius iuris, quæ Petrus transferens suum prædium in Antonium, reservat sibi ius accipiendi de fructibus illius duodecim aureos annuos, quod ius Antonius non dat Petro, sed ipse Petrus dans prædium quoad reliqua, reservat sibi illud ius. Aliud esset, si pecunia aliqua admisceatur, quam Antonius daret de præfenti pro prædium simul cum annuæ pensionis reservatione. Tunc enim ex pecunia illa gabella deberetur. Quia esset pretium prædij pro ea vendita. Ex Mol. to. 2. d. 382. Item ad nostram dubiam accedo questionem, requirens, num ex censu vitalicio gabella debeatur, quando imponitur, vel si illius possessor alteri vendat?

168
Non debet. Quia illa non est propria venditio, sed contractus quidam aleatorius, ut al-
169
Non debet. Quia illa non est propria venditio, sed contractus quidam aleatorius, ut al-
secl. interpret. c. 1. n. 40.

Debetur planè. Quia emitur ius super prædia hypothecata, ad percipiendam partem ex fructibus per totam vitam, sicut si emeris usufructum in vitam. Ita Mol. d. 384. §. An verò, cum aliis communiter.

170
Debetur quidem.
Veriorem hanc sententiam esse crediderim. Nec enim est necessarium ad venditionem, quod res, quæ venditur sit perpetua, potest namque vendi creditum: quod habes adversus Petrum, & ius ad unicam solutionem: Ergo à fortiori vendi poterit ius ad plures solutiones per singulos vitæ emptoris annos.

171
Prior hæc sententia militat.

DVBIVM XLIV.

Debetur gabella ex censu vitalicio, quando imponitur, vel si alius possessor alteri vendat?

167.
Varia hic
questiones
excitantur.
An debeat gabella ex censu redemptionis?
Varias questiones in presenti Doctores rei intelligentiam, duas. Prima est, an ex censu redemptionis gabella debeat: Suppono, quando instituitur census sine redimibilis, siue irredimibilis, gabellam debet, quia est propria venditio. Unde si is, qui censum possidet, illum alteri vendat, debet etiam gabellam. Quod tamen in Hispania non servatur in censibus, quos Rex solvit, quos vulgo *lucros* vocitant. Ex his enim non solum quando primò emuntur à Rege gabella non solvitur, sed neque etiam quando possessor illos alteri vendit. Molina cum aliis to. 2. d. 384. Quod quidem in honorem, & gratiam Regij census fuit introductum. At de censibus redimibilibus respondeo questionem, si cum eo pa-
Esob. & Mand. Theol. Mon. To. VII.

DVBIVM XLVI.

Qui solum debet solvere gabellam ex negotiatione, qualis est Clericus, debetne illam quando aliquid emit ad suum usum, & postea, mutato consilio, illud maiori pretio vendit?

172
Debet gabellam. Quia Lege Hispana §. 1. d. 7. par. 5. dicitur portantem aliquid Gabellam ad suum usum non debere gabellam, nisi debet. postea illud vendiderit. Ergo Clericus ille vendens postea, quod ad proprium usum emerat gabellam solvere tenebitur. Sic nonnulli doctores.

D d 2 Gabellam

173
Non debet
gabellam.

Gabellam non debet. Quia illa non fuit vera negotiatio, quae tunc solum datur, quando aliquis emit ad vendendum, & lucrandum. Atque licet postea venderit cum lucro, non tamen ad illius finem emit. Ita Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 46.

174
Hoc tenet,
& confir-
mo.

Hoc tenet, & confirmo ex iis quae Doctor ipse loco citato tradit, nempe gabellam debitam ab iis, qui portant aliquid ad vendendum, non deberi ab eo, qui emit, vel portavit ad proprium vium, licet postea, mutato consilio, id venderit. Probatur ex Leg. vii. C. de imponenda lueratua descripta. l. 10. ubi gabella imposita rebus ad portatus titulo lucratio, non debetur, quando contractus in suo exordio non fuit lucrativus, licet postea res lucri titulo in dominium alicuius incidit. Quia origo, & primordium est attendendum. Nec obstat lex Hispania illa, qua prima sententia protegitur. Id enim intelligitur, quando statim ille vendidit. Quia praesumitur ad vendendam rem illam deportasse. Debetur autem gabellam ex venditione sequenti, quando ea debetur ex omni venditione, & ille non est aliunde à tali gabella solvenda immunis, ut de Clerico innuitur.

CAPVT XII.

Circa locum soluendi Tributi.

DVBIUM XLVI.

Si res, circa quam fit contractus, & quae tradenda est, sit in Hispania, & contractus fiat in Gallia: an Tributum soluendum sit in Hispania?

175
Plura praemitto circa locum ubi tributum est soluendum.

Circa locum, ubi gabella soluenda sit, multa ex legibus municipalibus dependet, plures ex iis, quae ad Hispaniam pertinent affert Mol. ro. 3. d. 676. Loquendo autem in genere, certum est gabellas, quae ad vectigalia, & portoria pertinent, deberi ibi, ubi merces adportantur, vel introducuntur. Tota itaque difficultas est de gabellis, quae ex contractibus debentur, an soluendae sint in illo loco, ubi contractus executioni mandatur. Et quidem leges ad fraudes vitandas, & dubia tollenda, assolent explicare, ubi, & quibus soluenda sit gabella ex contractu debita, & quae leges consulenda, & observanda erunt. Ad nos solum attinet dicere, seclusis his legibus, quid sequeretur praecise ex gabellae impositione. Regula itaque generalis est, quod attendantur verba legis, quibus gabella imponitur. Aliquando enim imponitur soli contractui: aliquando traditioni, aliquando vero ipsis bonis, de quibus contrahitur. Quando lex imponit tributum soli contractui ibi debetur, ubi

contractus perficitur, in ratione talis contractus, licet bona ibi non essent, sed alibi. Ita dicendum esse de iure communi docent Bald. & Panormit. quorum sententiam commendat Sanch. l. 2. consil. c. 4. dub. 4. 2. n. 3. Cardinalis autem Ioan. de Lugoto. 2. de iust. d. 36. n. 174. apte adnotat id etiam ex iure communi habere exceptionem. Nam ex eo iure statuitur, contractum ibi censeri factum, ubi contrahens se ad soluendum obligavit: quare si Romae te obligas ad soluendum matris, poteris Matriti conveniri. L. Contraxisse. ff. de actionib. & leg. Quere. ff. de solut. Quare cum res immobiles, & solo affixae, non possint solui, nisi ubi sunt, earum locus videtur attendendus ad gabellae solutionem, loquendo de iure communi. Iam igitur quaesierim, an si res, circa quam fit contractus, & quae tradenda est, sit in Hispania, & contractus fiat in Gallia, tributum sit in Gallia, an in Hispania soluendum?

Soluendum est in Gallia, non in Hispania. Quia gabella non potest exigi nisi à subdito: sed Gallus existens in Gallia, non est Hispanus, sed subditus: Ergo quando in Gallia vendit alteri bona, quae habet in Hispania, non potest à rege Hispaniae ex eo gabella peti. Sic Lazarte apud Mol. ro. 3. d. 676.

Soluendum est in Hispania, non in Gallia. Quia ubi res, seu bona de quibus fit contractus tradenda est, ibi tributum soluendum esse est in Hispania legem contraxisse imperator. Ita Mol. ubi sup. prima non Bald. ad Leg. Multi interst. ff. si quis alteri, vel in Gallia, sibi, & alij multi, quos refert Bertachinus, de gabellis p. 6. n. 3.

Probabilior hac mihi sententia. Nam si bona quae ille vendidit sunt praedia, vel domus, quas in Hispania habet, vel etiam si sint bona mobilia, obligavit se per contractum ad ea tradenda in Hispania: conveniri potest super eo contractum in Hispania, atque adeo quoad illam contractum sit subditus, & capax obligationis gabellam soluendi.

DVBIUM XLVII.

Quando contractus fit per procuratorem, debeturne Tributum, ubi procurator contrahit?

Debetur quidem ubi procurator nomine alterius contrahit, non ubi ille cuius nomine contrahit adest. Quia ex facultate ubi procurator illius agit personam. Sic ratur en-Lazarte cum Baldo, quos refert, ac sequitur trahit. Mol. d. 676. n. 4.

Non debetur ubi procurator contrahit, sed ubi adest ille, cuius ex nomine fit contractus. Non debetur Quia gabella non soluitur à procuratore, cum ipse ibi, sed ipse verè non contraxerit, sed Gallus, v. grat. ubi eius medio ipso. Gallus autem in Gallia degens, domum non est subditus Regis Hispaniae. Ita nonnulli adest. Doctores.

Primam sententiam longè veriore eligendam duxi. Nam quando Gallus in Hispania contractat per procuratorem, debet ibi gabellam, quia in eo.